

Valsts ieņēmumu
dienests

Metodiskais materiāls

Transportlīdzekļa pieņemšanas tirdzniecībā un pārdošanas darījuma atspoguļošana grāmatvedības uzskaitē un pievienotās vērtības nodokļa piemērošana

16.02.2021.

Tirdzniecību ar lietotiem transportlīdzekļiem reglamentē Ceļu satiksmes likums un Ministru kabineta 2007.gada 18.decembra noteikumi Nr.876 "Transportlīdzekļu un to numurēto agregātu tirdzniecības noteikumi".

Viens no gadījumiem, kad lietotu transportlīdzekli ir atļauts pieņemt tirdzniecībai, saskaņā ar minētajiem noteikumiem ir tad, ja komersantam tirdzniecībai to nodod Latvijā reģistrēta transportlīdzekļa reģistrētais īpašnieks.

Par transportlīdzekļa pieņemšanu tirdzniecībai **noformē aktu**, kurā kopā ar citu informāciju norāda transportlīdzekļa cenu, ko komersants ir samaksājis vai samaksās transportlīdzekļa īpašniekam vai tā pārstāvim.

Papildus aktam **noslēdz rakstisku līgumu**, nosakot pārdošanas cenu un citus papildu nosacījumus transportlīdzekļa tirdzniecībai (tai skaitā komersanta atlīdzību, ja transportlīdzeklis tiks atdots īpašniekam vai tā pārstāvim pēc šīs personas pieprasījuma).

Ja transportlīdzekļa ieguvējs par darījumu norēķinās bezskaidras naudas norēķinu veidā, komersants transportlīdzekļa ieguvējam izsniedz attaisnojuma dokumentu. Ja transportlīdzekļa ieguvējs par darījumu norēķinās skaidras naudas norēķinu veidā, komersants transportlīdzekļa ieguvējam izsniedz kases čeku. **Attaisnojuma dokumentā vai kases čekā norāda transportlīdzekļa pārdošanas cenu** un izsniegtās īpašumtiesību apliecības numuru.

1.situācija

Fiziska persona A savu transportlīdzekli nodod tirdzniecībai tirdzniecības komersantam SIA "B" (Latvijā reģistrēts nodokļa maksātājs). Par transportlīdzekļa nodošanu tirdzniecībai noformē aktu, kurā norādīta cena 2000 EUR, ko komersants samaksās fiziskai personai A par transportlīdzekļa pārdošanu, un noslēdz rakstveida līgumu, kurā noteikta pārdošanas cena 2500 EUR un atlīdzība SIA "B" 500 EUR (413,22 EUR + pievienotās vērtības nodoklis (turpmāk – PVN) 86,78 EUR).

SIA "B" šo transportlīdzekli pēc diviem mēnešiem pārdod par 2500 EUR, noformējot īpašumtiesību apliecību un transportlīdzekļa ieguvējam izsniedzot kases čeku, kurā ir norādīta transportlīdzekļa pārdošanas cena 2500 EUR un izsniegtās īpašumtiesību apliecības numurs.

Darījuma atspoguļošana grāmatvedības uzskaitē

Saskaņā ar likuma "Par grāmatvedību" 2.panta pirmajā daļā noteikto grāmatvedībā uzskatāmi atspoguļojami visi uzņēmuma saimnieciskie darījumi, kā arī katrs fakts vai notikums, kas rada pārmaiņas uzņēmuma mantas stāvoklī.

Savukārt komisijas līguma tiesisko regulējumu nosaka Civillikuma 2321.–2323.pants. Saskaņā ar Civillikuma 2322.pantā noteikto īpašuma tiesība uz lietu, arī pēc tās nodošanas saņēmējam pārdošanai, paliek tās īpašniekam.

Tā kā līgums, kas noslēgts par transportlīdzekļa tirdzniecību, pēc ekonomiskās būtības ir komisijas līgums un īpašuma tiesības uz transportlīdzekli pēc tā nodošanas tirdzniecībai paliek tā īpašniekam (fiziskajai personai A), tad, lai gūtu patiesu un skaidru priekšstatu par SIA "B" līdzekļiem, tai transportlīdzekļi jāuzskaita

Auto tirgotāju darbība

ārpusbilances kontos, piemēram, šādām precēm veidojot analītisko uzskaites reģistru. Analītiskās uzskaites reģistros saimnieciskos darījumus reģistrē pa analītiskās uzskaites kontiem naudas izteiksmē, bet attiecībā uz krājumu uzskaites vienībām – arī natūrā. Tādējādi SIA "B" transportlīdzekļi var uzskaitīt naudas izteiksmē (2000 EUR) vai natūrā.

Tā kā trešās personas vārdā iekasētās summas neiekļauj SIA "B" ieņēmumos, tad, pārdodot transportlīdzekli, tikai starpniecības maksu (bez PVN) 413,22 EUR apmērā iekļauj peļņas vai zaudējumu aprēķina ieņēmumos, PVN 86,78 EUR – postenī "Nodokļi un valsts sociālās apdrošināšanas iemaksas" īstermiņa kreditoru sastāvā, parādu fiziskajai personai A 2000 EUR – postenī "Parādi piegādātājiem un darbuņēmējiem" un no transportlīdzekļa ieguvēja saņemto naudas summu 2500 EUR apmērā – postenī "Nauda".

D "Nauda"	2500 EUR
K "Parādi piegādātājiem un darbuņēmējiem"	2000 EUR
K "Saimnieciskās darbības ieņēmumi"	413,22 EUR
K "Nodokļi un valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas"	86,78 EUR

Darījums SIA "B" nav jāreģistrē darījumu uzskaites reģistrā saskaņā ar Ministru kabineta 2013.gada 3.janvāra [noteikumu Nr.17](#) "Pievienotās vērtības nodokļa likuma normu piemērošanas kārtība un atsevišķas prasības pievienotās vērtības nodokļa maksāšanai un administrēšanai" (turpmāk – Ministru kabineta 2013.gada 3.janvāra noteikumi Nr.17) 192.punktu.

PVN piemērošana

Pievienotās vērtības nodokļa likuma izpratnē preču piegādes darījums ir noticis, kad īpašuma tiesības uz lietu nodotas citai personai, lai tā varētu rīkoties ar lietu.

Starpnieks ir PVN maksātājs, kurš piedalās pakalpojumu sniegšanā vai preču piegādē, nekļūstot par šo preču īpašnieku vai faktisko pakalpojumu sniedzēju, lai īstenotu citu personu intereses pakalpojumu sniegšanas vai preču piegādes darījumos. Starpnieks izraksta PVN rēķinu un saņem atlīdzību tikai par savu sniegto starpniecības pakalpojumu.

Tādējādi PVN piemērošana ir atkarīga no tā, vai īpašumtiesības uz precī pāriet vai nepāriet brīdī, kad transportlīdzeklis tiek nodots pārdošanai.

SIA "B" sniedz transportlīdzekļa īpašniekam starpniecības pakalpojumu, un transportlīdzekļu pārdošana nenotiek SIA "B" vārdā. Tādējādi SIA "B" kā starpniecības pakalpojumu sniedzējai ar PVN apliekamā vērtība ir starpniecības atlīdzība.

Savukārt naudas summa 2000 EUR, kas saņemta no transportlīdzekļa ieguvēja transportlīdzekļa pārdošanas vērtības apmērā, nav uzskatāma par SIA "B" apliekamu darījumu (saņemto atlīdzību par preces piegādi) Pievienotās vērtības nodokļa likuma izpratnē. Ievērojot minēto, par šo saņemtās summas daļu SIA "B" nav jāaprēķina PVN un tā nav jānorāda PVN deklarācijā.

SIA "B" ir jāatspoguļo starpniecības pakalpojums tā taksācijas perioda PVN deklarācijā, kad tas ir sniegts un izrakstīts PVN rēķins vai arī ir iestājies PVN rēķina izrakstīšanas termiņš, savukārt PVN rēķins par veikto darījumu ir izrakstāms ne vēlāk kā piecpadsmitajā dienā no darījuma brīža.

Attiecīgajā taksācijas periodā, kad ir sniegts starpniecības pakalpojums un par to izrakstīts PVN rēķins, SIA "B" darījums (sniegtais starpniecības pakalpojums) jānorāda PVN deklarācijas 40., 41.rindā – 413,22 EUR un 52.rindā – 86,78 EUR, kā arī jāatšifrē PVN deklarācijas pielikuma PVN 1 pārskata III daļā.

2.situācija

SIA "M" (Latvijā reģistrēts nodokļa maksātājs) savu transportlīdzekli, kas ir tās pamatlīdzeklis, nodod tirdzniecībai tirdzniecības komersantam SIA "B" (Latvijā reģistrēts nodokļa maksātājs). Par transportlīdzekļa nodošanu tirdzniecībai noformē aktu, kurā norādīta cena 17 500 EUR un PVN 3675 EUR, ko SIA "B" samaksās SIA "M" par transportlīdzekļa pārdošanu, un noslēdz rakstveida līgumu, kurā norādīta transportlīdzekļa pārdošanas cena 18 000 EUR un PVN 3780 EUR un atlīdzība SIA "B" 500 EUR un PVN 105 EUR.

SIA "B" šo transportlīdzekli pēc diviem mēnešiem pārdod par 18 000 EUR un PVN 3780 EUR, noformējot īpašumtiesību apliecību. Par darījumu norēķini tiek veikti bezskaidrā naudā, un SIA "B" transportlīdzekļa ieguvējam izsniedz attaisnojuma dokumentu.

Darījuma atspoguļošana grāmatvedības uzskaitē

SIA "B"

SIA "B" **noslēdz starpniecības pakalpojuma līgumu** ar SIA "M" par transportlīdzekļa pārdošanu, kurā noteikta transportlīdzekļa pārdošanas cena un starpniecības atlīdzība par transportlīdzekļa pārdošanu 500 EUR un PVN 105 EUR.

Tā kā, noslēdzot līgumu un pieņemot transportlīdzekli tirdzniecībā, līgums, kas noslēgts par transportlīdzekļa tirdzniecību, pēc ekonomiskās būtības ir komisijas līgums un īpašuma tiesības uz transportlīdzekli pēc tā nodošanas tirdzniecībai paliek tā īpašniekam SIA "M", lai gūtu patiesu un skaidru priekšstatu par SIA "B" līdzekļiem, tai transportlīdzekļi jāuzskaita ārpusbilances kontos, piemēram, šādām precēm veidojot analītisko uzskaites reģistru. Analītiskās uzskaites reģistros saimnieciskos darījumus reģistrē pa analītiskās uzskaites kontiem naudas izteiksmē, bet attiecībā uz krājumu uzskaites vienībām – arī natūrā. Tādējādi SIA "B" transportlīdzekli var uzskaitīt naudas izteiksmē vai natūrā.

Pārdodot transportlīdzekli, SIA "B" transportlīdzekļa ieguvējam noformē savu attaisnojuma dokumentu par transportlīdzekļa pārdošanu (**papildus norādot tajā SIA "M" kā transportlīdzekļa patieso īpašnieci**) par 21 780 EUR. Tā kā trešās personas vārdā iekasētās summas neiekļauj SIA "B" ieņēmumos, tad SIA "B", kas darbojas kā starpniece, ieņēmumi ir tikai atlīdzība par starpnieka pakalpojumiem.

Ņemot vērā minēto, grāmatvedības reģistros darījumu atspoguļo šādi:

Auto tirgotāju darbība

D "Pircēju un pasūtītāju parādi"	21 780 EUR
K "Nodokļi un valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas"	105 EUR
K "Parādi piegādātājiem un darbuizpildītājiem"	21 175 EUR
K "Saimnieciskās darbības ieņēmumi"	500 EUR

Saņemot samaksu par transportlīdzekli no transportlīdzekļa ieguvēja, SIA "B" veic grāmatojumus:

D "Nauda"	21 780 EUR
K "Pircēju un pasūtītāju parādi"	21 780 EUR

Norēķinoties ar transportlīdzekļa īpašnieku, veic šādus grāmatojumus:

D "Parādi piegādātājiem un darbuizpildītājiem"	21 175 EUR
K "Nauda"	21 175 EUR

SIA "M"

Tā kā noslēdzot starpniecības pakalpojuma līgumu par transportlīdzekļa pārdošanu, tas joprojām paliek SIA "M" pamatlīdzeklis (ar atlikušo vērtību 10 000 EUR) un darījums nerada izmaiņas komersanta mantas stāvoklī, ieraksti grāmatvedības reģistros netiek veikti.

Pārdodot transportlīdzekli, SIA "M" noformē attaisnojuma dokumentu par transportlīdzekļa pārdošanu, **kurā norādīta darījuma kopējā vērtība 21 175 EUR (17 500 EUR + PVN 3675 EUR). Attaisnojuma dokumentu SIA "M" izsniedz transportlīdzekļa ieguvējam** un veic šādus grāmatojumus:

D "Pircēju un pasūtītāju parādi"	21 175 EUR
K "Nodokļi un valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas"	3 675 EUR
K "Pārējie pamatlīdzekļi un inventārs"	10 000 EUR
K "Pārējie saimnieciskās darbības ieņēmumi"	7 500 EUR

Saņemot samaksu no SIA "B", SIA "M" veic šādus grāmatojumus:

D "Nauda"	21 175 EUR
K "Pircēju un pasūtītāju parādi"	21 175 EUR

Darījums SIA "B" nav jāreģistrē darījumu uzskaites reģistrā saskaņā ar Ministru kabineta 2013.gada 3.janvāra noteikumu Nr.17 192.punktu.

PVN piemērošana

SIA "B"

Attiecīgajā taksācijas periodā, kad ir sniegts starpniecības pakalpojums un par to izrakstīts PVN rēķins, SIA "B" darījums (sniegtais starpniecības pakalpojums) jānorāda PVN deklarācijas 40., 41.rindā – 500 EUR un 52.rindā – 105 EUR, kā arī jāatsifrē PVN deklarācijas pielikuma PVN 1 pārskata III daļā.

SIA "M"

Attiecīgajā taksācijas periodā, kad ir veikta transportlīdzekļa piegāde transportlīdzekļa ieguvējam un par to izrakstīts PVN rēķins, SIA "M" darījums jānorāda PVN deklarācijas 40., 41.rindā – 17 500 EUR un 52.rindā – 3675 EUR, kā arī jāatsifrē PVN deklarācijas pielikuma PVN 1 pārskata III daļā.